

В.П. БАБЕНКО, С.В. КЛЕПІКОВА

ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Наведено визначення кредиторської заборгованості та її значення у ефективному функціонуванні підприємства. Ураховуючи основні етапи проведення комплексного аналізу кредиторської заборгованості, розроблено організаційно економічну модель аналізу кредиторської заборгованості для підприємства, в якій визначено склад кредиторської заборгованості, аналіз відхилень та тенденцій у змінах у статтях кредиторської заборгованості за встановлений період, проведена оцінка її величини, структури та динаміки з використанням прийомів горизонтального і вертикального аналізу на прикладі даних фінансової звітності підприємства харчової промисловості. Пропонуються методи вдосконалення управління кредиторською заборгованістю на ПАТ «Львівська кондитерська фабрика «Світоч». Проведено комплексне оцінювання за системою відносних показників для визначення стану фінансової стійкості та платоспроможності підприємства. Для визначення домінуючого виду зобов'язання проведено порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості. Запропоновано ряд дій з метою зменшення кількості прострочених платежів та відхилень від запланованих показників кредиторської заборгованості на підприємстві. Обґрунтовано напрями вдосконалення управління кредиторською заборгованістю; виконано прогнозні розрахунки кредиторської заборгованості підприємства з використанням розроблених методів вдосконалення управління кредиторською заборгованістю. Зроблено висновки, що при застосуванні ранжування контрагентів за значенням кредитних рейтингів та методу з використанням факторингу відбулося скорочення дебіторської заборгованості на 28% та скорочення кредиторської заборгованості на 58 %, що означає дезінвестування, тобто вивільнення коштів, що має відбитися на грошовому потоці, а, отже, і підвищити ліквідність підприємства.

Ключові слова: кредиторська заборгованість; зобов'язання; дебіторська заборгованість; коефіцієнти кредиторської заборгованості; управління; прогнозний баланс.

В.П. БАБЕНКО, С.В. КЛЕПІКОВА

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ КРЕДИТОРСКОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ

Приведено определение кредиторской задолженности и ее значение в эффективном функционировании предприятия. Учитывая основные этапы проведения комплексного анализа кредиторской задолженности, разработано организационно экономическую модель анализа кредиторской задолженности на предприятии, в которой определены состав кредиторской задолженности, анализ отклонений и тенденций в изменениях в статьях кредиторской задолженности за установленный период, проведена оценка ее величины, структуры и динамики с использованием приемов горизонтального и вертикального анализа на примере данных финансовой отчетности предприятия пищевой промышленности. Предлагаются методы совершенствования управления кредиторской задолженностью на ОАО «Львовская кондитерская фабрика «Свиточ». Проведено комплексное оценивание по системе относительных показателей для определения состояния финансовой устойчивости и платежеспособности предприятия. Для определения доминирующего вида обязательства проведен сравнительный анализ дебиторской и кредиторской задолженности. Предложен ряд действий с целью уменьшения количества просроченных платежей и отклонений от запланированных показателей кредиторской задолженности на предприятии. Обоснованы направления совершенствования управления кредиторской задолженностью; выполнены прогнозныe расчеты кредиторской задолженности предприятия с использованием разработанных методов совершенствования управления кредиторской задолженностью. Сделаны выводы, что при применении ранжирования контрагентов по значению кредитных рейтингов и метода с использованием факторинга произошло сокращение дебиторской задолженности на 28% и сокращение кредиторской задолженности на 58%, что означает дезинвестирование, то есть высвобождение средств, что должно отразиться на денежном потоке, а, следовательно и повысить ликвидность предприятия.

Ключевые слова: кредиторская задолженность; обязательства, дебиторская задолженность; коэффициенты кредиторской задолженности; управление; прогнозный баланс.

V.P. BABENKO, S.V. KLEPIKOVA

IMPROVEMENT OF THE ENTERPRISE'S ACCOUNTS PAYABLE MANAGEMENT

The definition of accounts payable and its importance in the effective functioning of the enterprise is given. Taking into account the main stages of carrying out a comprehensive analysis of accounts payable, an organizational and economic model for analyzing accounts payable at the enterprise has been developed, which defines the composition of accounts payable, analysis of deviations and trends in changes in items of accounts payable for a specified period, an assessment of its size, structure and dynamics was carried out using the techniques of horizontal and vertical analysis on the example of data from financial statements of a food industry enterprise. Methods of improving the management of accounts payable at OJSC "Lviv confectionery factory "Svitoch" are proposed. A comprehensive assessment was carried out using a system of relative indicators to determine the state of financial stability and solvency of the enterprise. A comparative analysis of receivables and payables was carried out to determine the dominant type of obligation. The directions of improving the management of accounts payable are grounded; forecast calculations of the accounts payable of the enterprise were carried out using the developed methods of improving the management of accounts payable. It is concluded that when applying the ranking of counterparties by the value of credit ratings and the method using factoring, there was a reduction in receivables by 28 % and a reduction in accounts payable by 58 %, which means disinvestment, that is, the release of funds, which should affect cash flow and consequently increase the liquidity of the enterprise.

Keywords: accounts payable; obligations; receivables; accounts payable ratios; management; forecast balance. A number of actions are proposed in order to reduce the number of late payments and deviations from the planned indicators of accounts payable at the enterprise.

На сучасному етапі особливу увагу необхідно приділяти вдосконаленню управління кредиторської заборгованості підприємства, адже раціональна

організація контролю за станом розрахунків сприяє зміцненню договірної і розрахункової дисципліни, виконання зобов'язань по поставках продукції в

заданому асортименті і якості, підвищенню відповідальності за дотриманням кредиторської заборгованості, прискоренню оборотності оборотних коштів, а отже поліпшенню фінансового стану підприємства.

Теоретичні й методологічні аспекти щодо вдосконалення управління кредиторської заборгованості на підприємствах розглянуті в працях таких науковців: Н.В. Новицька, М.М. Бенько, Л.А.Денісова, В.Ф. Протасов, Ю.М. Тютюник, С.А. Сршова, В.Н. Смельін, І. М. Мягких та інші.

Незважаючи на широкий спектр охоплених дослідженнями питань і надалі залишаються питання, що потребують подальшого дослідження: вдосконалення управління кредиторською заборгованістю, заходи спрямовані на її зменшення.

Кредиторська заборгованість – це заборгованість підприємства перед іншими особами, яку воно зобов'язано погасити в установлені терміни, а виникає вона лише тоді, коли дата виконання послуг (робіт, товарів) не відповідає даті їх фактичної оплати. Це певні зобов'язання підприємства, що відображають суму його боргів, що належать до сплати на користь інших підприємств чи осіб [1].

За видом кредиторська заборгованість поділяється на:

- кредиторська заборгованість продукцію, роботи, послуги, термін оплати яких не настав;
- кредиторська заборгованість за продукцію, роботи, послуги, неоплачені в передбачений термін;
- кредиторська заборгованість за векселями одержаними;
- кредиторська заборгованість за авансами отриманими;
- кредиторська заборгованість за страхуванням;

Таблиця 1 – Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості ПАТ «Львівська кондитерська фабрика «Світоч» (тис. грн.)

Показники	2017	2018	2019	Відхилення 2018/2017		Відхилення 2019/2018	
				абсол.	відносне	абсол.	відносне
Кредиторська заборгованість всього, в тому числі:	214042	360889	249962	146847	68,61%	-110927	-30,74%
1.1. Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	147701	360810	235722	213109	144,28%	-125088	-34,67%
Питома вага	69,01%	99,98%	94,30%	30,97%	-	-5,67%	-
1.2. Кредиторська заборгованість за розрахунками:	66263	79	14240	-66184	-99,88%	14161	17925,32%
Питома вага	30,96%	0,02%	5,70%	30,94%	-	5,67%	-
– за довгостроковими зобов'язаннями	-	-	-	-	-	-	-
– з бюджетом,	66261	71	14222	66190	99,89%	14151	19930,99%
Питома вага	30,96%	0,02%	5,69%	30,94%	-	5,67%	-
у т.ч. з податку на прибуток	-	-	14127	-	-	14127	-
– зі страхування	-	-	-	-	-	-	-
– з оплати праці	2	71	18	6	300,00%	10	125,00%
– за одержаними авансами	-	-	-	-	-	-	-
– за розрахунками з учасниками	-	-	-	-	-	-	-
– із внутрішніх розрахунків	-	-	-	-	-	-	-
1.3. Інші поточні зобов'язання	2	3198	2738	3196	-	460	-14,38%
Питома вага	0,00%	0,89%	1,10%	0,89%	-	0,21%	-

- інші види кредиторської заборгованості.

Аналіз кредиторської заборгованості починають з дослідження її складу та структури за даними Форми 1 «Баланс». Потім розраховують частку кожного виду кредиторської заборгованості в її загальній сумі. Такі показники обчислюють за планом і фактично, а при їх порівнянні визначають відхилення в структурі кредиторської заборгованості, встановлюють причини змін окремих її елементів і розробляють заходи щодо врегулювання заборгованості, особливо тих її складників, які негативно впливають на діяльність підприємства [2].

У процесі аналізу оцінюється структура кредиторської заборгованості (тобто частка окремих статей у загальному розмірі кредиторської заборгованості). Згідно з організаційно-методичною моделлю аналізу кредиторської заборгованості підприємства на першому етапі визначають склад та структуру кредиторської заборгованості, здійснюють аналіз відхилень та тенденцій в змінах статей кредиторської заборгованості за декілька років.

Цілі аналізу кредиторської заборгованості:

- оцінка платіжної дисципліни покупців і замовників;
- аналіз ризиків кредиторської заборгованості;
- виявлення у складі кредиторської заборгованості зобов'язань, малоімовірних для стягнення;
- розробка оптимальної політики, спрямованої на прискорення розрахунків і зниження ризику неплатежів.

Проведемо аналіз кредиторської заборгованості ПАТ «Львівська кондитерська фабрика «Світоч» на базі форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)».

З табл. 1 видно, що кредиторська заборгованість в 2018 збільшилась на 146847 тис. грн., або на 68,61 %, в 2019 зменшилась на 110927 тис. грн., або на 30,74 %. Це відбулось за рахунок зменшення кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 125088 тис. грн., або в 34,67 %, інших поточних зобов'язань на 460 тис. грн., або на 14,38 %.

В структурі кредиторської заборгованості в 2017 році найбільшу питому вагу займала заборгованість за товари, роботи, послуги – 69,01 %, питома вага кредиторської заборгованості за розрахунками – 30,96 %. В структурі кредиторської заборгованості в 2018 році найбільшу питому вагу займала заборгованість за товари, роботи, послуги – 99,98 %, питома вага кредиторської заборгованості за розрахунками – 0,02 %, питома вага інших поточних зобов'язань 0,89 %. В 2019 році відбулись наступні зміни в структурі кредиторської заборгованості: зменшилась питома вага кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 5,67 % пункти та питома вага інших поточних зобов'язань зросла на 0,21 % пункти.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості характеризує залучені кошти, які підлягають поверненню і свідчить про розширення або зменшення комерційного кредиту, надаваного підприємству. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (O_k) [4]:

$$O_k = \frac{3}{K_c} \quad (1)$$

де 3 – сума закупівель;

K_c – середня кредиторська заборгованість.

Його зростання означає збільшення швидкості оплати заборгованості підприємством, зниження – зростання покупок у кредит [3]. Показники оборотності кредиторської заборгованості ПАТ «Львівська кондитерська фабрика «Світоч», розраховані за формулою (1), наведено в таблиці 2.

З таблиці 2 ми можемо побачити, що коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості досліджуваного підприємства постійно зменшується. Це свідчить про збільшення обсягів розрахунків у кредит, що, в свою чергу, може сигналізувати про зниження ефективності управління підприємством.

Обернемим до коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості є коефіцієнт завантаження, який показує частку кредиторської заборгованості, що припадає на кожну грошову одиницю реалізованої продукції [5]. Коефіцієнт завантаження (K_z) розраховується за формулою (2).

Коефіцієнт завантаження (K_z) розраховується як:

$$K_z = \frac{K_c}{B} \quad (2)$$

де B – виручка

За результатами наших розрахунків за на ПАТ «Львівська кондитерська фабрика «Світоч» коефіцієнт завантаження кредиторської заборгованості за 2017–2019 рр. коливається від 0,08 до 0,13. Спостерігаємо

невелике зростання коефіцієнта завантаження. Це свідчить про збільшення обсягу залучених коштів по відношенню до вартості реалізованої продукції.

Таблиця 2 – Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості ПАТ «Львівська кондитерська фабрика «Світоч» за 2017–2019 рр.

Показник	Роки		
	2017	2018	2019
Виручка від реалізації, тис. грн	2317817	2274432	2300601
Кредиторська заборгованість на початок року, тис. грн	139390	214044	364087
Кредиторська заборгованість на кінець року, тис. грн	214044	364087	252700
Середня кредиторська заборгованість, тис. грн	176717	289065,5	308393,5
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	13,1	7,9	7,5

Таблиця 3 – Коефіцієнт завантаження кредиторської заборгованості ПАТ «Львівська кондитерська фабрика «Світоч» за 2017–2019 рр.

Рік	Виручка від реалізації, тис. грн	Середня кредиторська заборгованість, тис. грн	Коефіцієнт завантаження кредиторської заборгованості
2017	2317817	176717	0,08
2018	2274432	289065,5	0,13
2019	2300601	308393,5	0,13

Розрахуємо період погашення (P_k) кредиторської заборгованості за формулою [6]:

$$P_k = \frac{360 \text{ днів}}{O_k} \quad (3)$$

Таблиця 4 – Період погашення кредиторської заборгованості ПАТ «Львівська кондитерська фабрика «Світоч» за 2017–2019 рр.

Показник	Роки		
	2017	2018	2019
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (оборот)	13,1	7,9	7,5
Період погашення кредиторської заборгованості (днів)	27,5	45,6	48

Таблиця 4 свідчить про те, що найкраща ситуація з тривалістю погашення кредиторської заборгованості спостерігалася у 2017 р., коли період погашення

становив 27,5 днів. В 2018 р. цей показник становив вже 45,6. Це вказує на збільшення проміжку часу, протягом якого відбуваються розрахунки за зобов'язаннями підприємства.

У 2019 р. період погашення кредиторської заборгованості збільшився на декілька днів до 48. Значне збільшення періоду погашення кредиторської заборгованості може загрожувати діловій репутації підприємства, судовими процесами і навіть банкрутством.

Управління кредиторською заборгованістю є важливим аспектом фінансового менеджменту. Від того наскільки ефективно буде здійснюватися дане управління залежить успіх організації та її існування в подальшому. При грамотному управлінні така заборгованість може стати додатковим, а головне, дешевим джерелом залучення позикових коштів. Тому від того, як вибудовуються відносини з контрагентами, узгоджуються умови укладених договорів, відслідковуються терміни їх оплати, тобто який механізм управління кредиторською заборгованістю, багато в чому залежить ефективність використання отриманих коштів.

Управління кредиторською заборгованістю – це складний процес, під час якого може бути прострочення оплати або відхилення від запланованих показників. І щоб таких ситуацій не склалося потрібно дотримуватися наступних порад [7].

1 Вибір кредитної політики підприємства. Перше основне питання, яке постає перед керівництвом фірми це: вести бізнес за рахунок власних або залучених коштів? Другою "дилемою" є кількісне співвідношення власного і позикового капіталу.

2 Аналіз та оцінка поточного стану кредиторської заборгованості. Це передбачає зовнішній та внутрішній аналіз, виявлення можливостей, ризиків та загроз, облік ресурсів та встановлення обмежень у часі щодо досягнення поставлених цілей; визначення середнього розміру фінансів, які перебувають у формі кредиторської заборгованості, та їх частину у пасивах підприємства; поділ та оцінку кредиторської заборгованості за окремими її видами та строками погашення.

3 Розроблення заходів з управління кредиторською заборгованістю. Управління кредиторською заборгованістю зводиться до: класифікації кредиторської заборгованості за видами; ведення реєстру старіння заборгованості; оцінки реальної вартості та обертання кредиторської заборгованості; реструктуризації кредиторської заборгованості.

4 Використання сучасних форм рефінансування кредиторською заборгованістю. До них слід віднести: факторинг; облік векселя; акредитив; інкасо; заставу; аутсорсинг; реструктуризацію заборгованості.

5 Моніторинг та контроль кредиторської заборгованості. Він передбачає визначення строків повернення суми боргу, а також контроль за виконанням фінансових планів за місяць і квартал у частині погашення кредиторської заборгованості підприємства. Моніторинг термінів оплати

кредиторської заборгованості є одним з найважливіших етапів. Це пов'язано не тільки з тим, що в разі прострочень застосовується підвищений відсоток платежів за договором. Якщо перше порушення терміну оплати не впливає на відвантаження товару, то після другого відвантаження може бути припинена. Пропуск терміну платежу впливає і на бонуси, що надаються нам постачальником.

Хотілося б запропонувати перший захід, з вдосконалення управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, як ранжування контрагентів за значенням кредитних рейтингів, відповідно до таблиці 5.

Другий метод, який буде розглянуто в даній роботі, це впровадження і використання факторингу.

Це відносно нова система фінансування, згідно з якою продавець, в нашому випадку ПАТ «Львівська кондитерська фабрика «Світоч» переуступає короткострокові вимоги за операціями факторингової компанії з метою негайного отримання більшої частини платежу, гарантії повного погашення заборгованості, зниження витрат по веденню рахунків.

Таблиця 5 – Значення кредитних рейтингів

Платіжна система		Об'єм поставок	
Прострочення оплати, днів	Рейтинг	Сума реалізації за рік, грн	Рейтинг
0	A	Більше 5 млн.	A
Менше 30	B	Більше 2,5 млн.	B
Менше 60	C	Більше 1 млн.	C
Менше 90	D	Більше 300 тис.	D
Більше 90	E	Більше 50 тис.	E

1 Ранжування контрагентів за значенням кредитних рейтингів.

В якості двох найбільш важливих характеристик кредитоспроможності покупця виділяють платіжну дисципліну і обсяг продажів (у грошовому вираженні) в попередні періоди.

Дані характеристики контрагентів найбільш повно відображають ділові відносини, які складаються, дозволяють визначити фінансову дисциплінованість партнера, його важливість з точки зору обсягу поставок продукції, значення кредитних рейтингів відображено в таблиці 3.1. Спочатку клієнти ранжуються по платіжній дисципліні. Ті, хто отримав рейтинг «D» або «E» до ранжирування за обсягом продажів не допускаються, договору з ними укладаються на умовах, що розглядаються керівництвом організації індивідуально для кожного контрагента. Для компаній, які отримали рейтинги «A», «B» і «C», рекомендовані наступні умови роботи.

1 Рейтинг «C»: робота з такою компанією тільки за умови наявності застави.

2 Рейтинг «B»: обов'язковий опис в договорах системи штрафів і пені та їх суворе виконання.

3 Рейтинг «A»: надання відстрочки платежу без використання санкцій з боку компанії.

На підставі рейтингу обсягу поставок визначається максимально допустимий обсяг товарного кредиту і ціни на реалізовану продукцію.

У зв'язку з цим, можна зробити висновок, якщо менеджери з продажу будуть ранжувати контрагентів, відмовлятися від неплатоспроможних дебіторів, надавати товарний кредит на суму, яку може покрити дебітор без зусиль і прострочення, то на основі експертної оцінки припустимо, що розмір короткострокової дебіторської заборгованості в прогнозованому періоді на ПАТ «Львівська кондитерська фабрика «Світоч» скоротиться на 5%, дані представлені в таблиці 6.

На основі таблиці 6, складемо прогнозний баланс (таблиця 7).

На основі даних наведених в таблицях 6 і 7 розрахуємо коефіцієнти оборотності і період погашення дебіторської та кредиторської заборгованості (таблиця 8).

Таблиця 6 – Прогноз стану дебіторської та кредиторської заборгованості при ранжируванні контрагентів (тис. грн.)

	2017	2018	2019	Прогнозний рік
Дебіторська заборгованість	492220	600408	605726	575439
Кредиторська заборгованість	214042	360889	235722	223935

Таблиця 7 – Прогнозний баланс при ранжируванні контрагентів (тис. грн.)

	Актив		Пасив	
	2019 рік	Прогноз	2019 рік	Прогноз
Необоротні активи	391927	391927	Власний капітал	1020442
Оборотні активи	882972	852685	Позиковий капітал	254457
Баланс	1274899	1244612	Баланс	1274899

З розрахунку даних показників оборотності можна зробити висновок, що оборотність дебіторської та кредиторської заборгованості в прогнозованому році збільшилася на 0,21 обороту і 1,98 обороту, відповідно. Період погашення дебіторської та кредиторської заборгованості, при використанні запропонованого заходу, також мав позитивну тенденцію, період скоротився на 5 днів і 10 днів, відповідно.

Таблиця 8 – Показники дебіторської та кредиторської заборгованостей в прогнозованому році

	Коефіцієнт оборотності (обороту)		Період погашення (днів)	
	2019 рік	Прогнозований рік	2019 рік	Прогнозований рік
Дебіторська заборгованість	3,79	4	95	90
Кредиторська заборгованість	7,50	9,48	48	38

2 Факторинг.

В даний час найбільш популярним методом скорочення дебіторської заборгованості стала робота з

факторинговими компаніями (банками). За допомогою факторингу, можливо перепродати права на стягнення дебіторської заборгованості, якщо це допоможе привести до економії. За здійснення такої операції банк стягує з підприємства певну комісію у відсотках від суми платежу. Ставки комісії різняться формується з урахуванням рівня платоспроможності покупця продукції і передбачених термінів її оплати. Крім того, при проведенні такої операції банк у визначений термін здійснює кредитування підприємства у формі попередньої оплати боргових вимог за платіжними документами) зазвичай в розмірі від 70-90 % суми боргу в залежності від фактору ризику). Решта 10-30 % суми боргу депонуються банком у формі страхового резерву при його непогашення покупцем [8].

Для аналізу даного методу скористуємося банком, який пропонує послуги факторингу в Україні, а саме АТ «Укресімбанк».

Банк приймає заявку на проведення факторингових операцій. Умови банку на сьогоднішній день:

- 1) банк оплачує до 90 % від суми в день укладення договору;
- 2) комісія за факторингове фінансування 18 % річних;
- 3) комісії за факторингове обслуговування немає.

Банк при оформленні факторингу виплачує відразу 80% заборгованості, після отримання боргу з боржника банк виплачує суму за мінусом витрат банку.

Сума дебіторської заборгованості за звітний період становить 605726 тис. грн. Заявка на факторингові операції банку буде подана в розмірі 25 %, що становить 151431 тис. грн.

Розрахуємо втрати по факторингу:

Комісії за факторингове фінансування:

$$151431 * 0,18 = 27257,6 \text{ тис. грн.}$$

Сума отриманих коштів при укладанні договору факторингу складе:

$$151431 * 0,8 = 121144,8 \text{ тис. грн}$$

Сума, що залишиться до отримання складе:

$$151431 - 27257,6 - 121144,8 = 3028,6 \text{ тис. грн.}$$

Повна сума до отримання в банку після факторингової операції складе:

$$121144,8 + 3028,6 = 124173,4 \text{ тис. грн.}$$

Решту суми підприємство отримає від банку після закінчення операції.

Отримані з факторингу кошти ПАТ «Львівська кондитерська фабрика «Світоч» може відразу використовувати на покриття кредиторської заборгованості, тим самим зменшивши її.

Складемо прогнозну таблицю 9, в якій відобразимо зміна дебіторської заборгованості за рахунок факторингової операції.

У звітному році кредиторська заборгованість склала 235722 тис. грн., в прогнозованому, за рахунок продажу дебіторської, дорівнює 111548,6 тис. грн.

На основі даних наведених в таблицях 9 та 10 розрахуємо коефіцієнти оборотності і період погашення дебіторської та кредиторської

заборгованості ПАТ «Львівська кондитерська фабрика «Світоч».

Таблиця 9 – Прогноз стану дебіторської та кредиторської заборгованості при застосуванні факторингової операції (тис. грн.)

	2017	2018	2019	Прогнозований рік
Дебіторська заборгованість	492220	600408	605726	481552
Кредиторська заборгованість	214042	360889	235722	111548

Таблиця 10 – Прогнозний баланс при застосуванні факторингової операції (тис. грн.)

Актив			Пасив		
	2019 рік	Прогноз		2019 рік	Прогноз
Необоротні активи	391927	391927	Власний капітал	1020442	1020442
Оборотні активи	882972	758799	Позиковий капітал	254457	130284
Баланс	1274899	1150726	Баланс	1274899	1150726

З розрахунку даних показників оборотності можна зробити висновок, що оборотність дебіторської та кредиторської заборгованості ПАТ «Львівська кондитерська фабрика «Світоч» в прогнозованому році збільшилася на 0,99 обороту і 13,12 обороту, відповідно. Період погашення дебіторської та кредиторської заборгованості, при використанні запропонованого заходу, також мав позитивну тенденцію, період скоротився на 20 і 30 днів, відповідно.

Таблиця 11 – Показники дебіторської та кредиторської заборгованостей в прогнозованому році

	Коефіцієнт оборотності (обороту)		Період погашення (днів)	
	2019 рік	Прогнозований рік	2019 рік	Прогнозований рік
Дебіторська заборгованість	3,79	4,78	95	75
Кредиторська заборгованість	7,50	20,62	48	18

Таким чином, сумою, отриманою при факторингової операції ми зможемо перекрити 53 % кредиторської заборгованості.

На основі вищевикладених заходів проведемо зведений аналіз використання заходів в сукупності, отримаємо наступну таблицю 12, а також складемо сукупний прогнозний баланс, який відобразимо в таблиці 13.

На основі даних наведених в таблицях 12, 13 розрахуємо коефіцієнти оборотності і період погашення дебіторської та кредиторської заборгованості.

Таблиця 12 – Прогноз дебіторської та кредиторської заборгованості при сукупному використанні запропонованих заходів (тис. грн.)

	2017	2018	2019	Прогнозний рік
Дебіторська заборгованість	492220	600408	605726	451266
Кредиторська заборгованість	214042	360889	235722	99762

Таблиця 13 – Прогнозний баланс при сукупному використанні запропонованих заходів (тис. грн.)

Актив			Пасив		
	2019 рік	Прогноз		2019 рік	Прогноз
Необоротні активи	391927	391927	Власний капітал	1020442	1020442
Оборотні активи	882972	728512	Позиковий капітал	254457	118497
Баланс	1274899	1138939	Баланс	1274899	1138939

З розрахунку даних показників оборотності можна зробити висновок, що оборотність дебіторської та кредиторської заборгованості ПАТ «Львівська кондитерська фабрика «Світоч» в прогнозованому році збільшилася на 1,31 обороту і 15,56 обороту, відповідно. Період погашення дебіторської та кредиторської заборгованості, при сукупному використанні запропонованих заходів, також мав позитивну тенденцію, період скоротився на 24 і 32 днів, відповідно.

Таблиця 14 – Показники дебіторської та кредиторської заборгованостей в прогнозованому році при сукупному використанні запропонованих заходів

	Коефіцієнт оборотності (обороту)		Період погашення (днів)	
	2019 рік	Прогнозований рік	2019 рік	Прогнозований рік
Дебіторська заборгованість	3,79	5,10	95	71
Кредиторська заборгованість	7,50	23,06	48	16

Використовуючи вищевикладені таблиці і розрахунки робимо висновок, що при сукупному використанні запропонованих заходів на ПАТ «Львівська кондитерська фабрика «Світоч» відбувається скорочення дебіторської заборгованості на 28 % та скорочення кредиторської заборгованості на 58 %, що є позитивною тенденцією.

Якщо на якомусь з етапів реалізації проекту дебіторська заборгованість погашається (зменшується), або скорочується її середній термін, то це означає дезінвестування, тобто вивільнення коштів, що має відбитися на грошовому потоці, а, отже, і підвищити ліквідність підприємства.

Звідси можна зробити висновок, що проведення аналізу фінансової діяльності ПАТ «Львівська кондитерська фабрика «Світоч» і на основі цього аналізу розробка заходів щодо вдосконалення управління дебіторською та кредиторською заборгованістю приносять ще й додаткові доходи підприємству.

Підводячи підсумок всьому вищевикладеному, можна зробити висновок, що питання управління дебіторською та кредиторською заборгованістю актуальне для ПАТ «Львівська кондитерська фабрика «Світоч». При правильному і розумному управлінні заборгованостями скориставшись вищевикладеними рекомендаціями, підприємство може значно поправити своє фінансове становище. Найголовніше це правильно оцінити і проаналізувати стан заборгованостей і підібрати найбільш сприятливі методи управління ними.

Список літератури

1. Мягких І. М. Методичний підхід до аналізу та оцінки дебіторської та кредиторської заборгованості як складових управління фінансової стійкості авіакомпаній України. *Міжнародний науково-виробничий журнал: Сталій розвиток економіки*. 2013. № 4 (21).
2. Тютюнюк Ю. М. *Фінансовий аналіз: навч. посіб.* 2-ге вид., перероб. І доп. част. І. Полтава, 2014. 358 с.
3. Кириленко О. П. *Муниципальні фінанси: навч. посіб.* Тернопіль, 2015. 360 с.
4. Багрій К. Н. *Характеристика сучасних методів аналізу поточних зобов'язань суб'єкта господарювання. Економічний аналіз*. 2012. № 11, част. 2.
5. Заббарова О. А. *Бухгалтерская (финансовая) отчетность организации; учебное пособие*. Эксмо, 2009. 320 с.
6. Маклейни Э., Этрилл П. *Финансовый менеджмент и управленческий учет для руководителей и бизнесменов*, 2016, 648 с.
7. Акулич М. *Инвестиционный маркетинг. Лизинг, франчайзинг, факторинг, краудсорсинг, краудфандинг*, 2017, 77 с.
8. Грабовецький Б. Є. *Економічний аналіз : навчальний посібник*, Вінниця ВНТУ, 2013, 85 с.

References (transliterated)

1. Myahkykh I. M. *Metodychnyy pidkhd do analizu ta otsinky debitors'koyi ta kredytors'koyi zaborhovanosti yak skladovykh upravlinnya finansovoyi stiykosti aviakompaniy Ukrayiny* [Methodical approach to the analysis and assessment of receivables and payables as components of the management of financial stability of airlines of Ukraine] *Mizhnarodnyy naukovy-vyrobnychy zhurnal* [International research and production journal]: *Stalyy rozvytok ekonomiky* [Sustainable economic development]. 2013. No 4 (21).
2. Tyutyunyk Yu. M. *Finansovyy analiz* [Financial analysis]: *navch. posib* [tutorial]. 2-he vyd., pererob. I dop. chast. I. Poltava, 2014. 358 p.
3. Kyrylenko O. P. *Munitsypal'ni finansy* [Municipal finances]: *navch. posib* [tutorial]. Ternopil', 2015. 360 p.
4. Bahriy K. N. *Kharakterystyka suchasnykh metodiv analizu potochnykh zobov'yazan' sub'yekta hospodaryuvannya* [Characteristics of modern methods of analysis of current liabilities of the entity]. *Ekonomichnyy analiz* [Economic analysis]. 2012. No 11, chast. 2.
5. Zabbarova O. A. *Bukhgalterskaya (finansovaya) otchetnost' organizatsii* [Accounting (financial) statements of the organization]; *uchebnoe posobie* [tutorial]. Eksmo, 2009. 320 p.
6. Makleyni E., Etrill P. *Finansovyy menedzhment i upravlencheskiy uchet dlya rukovoditeley i biznesmenov* [Financial management and management accounting for executives and businessmen], 2016, 648 p.
7. Akulich M. *Investitsionnyy marketing. Lizing, franchayzing, faktoring, kraudsorsing, kraudfanding* [Investment marketing. Leasing, franchising, factoring, crowdsourcing, crowdfunding], 2017, 77 p.
8. Hrabovets'kyu B. Ye. *Ekonomichnyy analiz* [Economic analysis]: *navchal'nyy posibnyk* [tutorial], Vinnytsya VNTU, 2013, 85 p.

Надійшла (received) 04.12.2020

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Бабенко Владислав Павлович (Babenko Vladyslav Pavlovych) – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», студент; м. Харків, Україна; e-mail: cheerfulbabenko@gmail.com

Клепикова Світлана Володимирівна (Klepikova Svetlana Vladimirovna, Klepikova Svitlana Volodymyrivna) – кандидат економічних наук, старший викладач, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», старший викладач кафедри міжнародного бізнесу та фінансів, м. Харків, Україна; ORCID: 0000-0002-3218-943X; e-mail: klepikovasv75@gmail.com